

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ В'ЇЗНОГО ТА ВИЇЗНОГО ТУРИЗМУ З УРАХУВАННЯМ СЕЗОННОЇ ХВИЛІ

Стариш С. О.¹, Милашко О. Г.²

1 – студентка, кафедра статистики та ММЕ,

2 – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики та ММЕ
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Стариш С. О., Милашко О. Г. Аналіз тенденцій в'їзного та виїзного туризму з урахуванням сезонної хвилі. Здійснено статистичне спостереження рівнів туристопотоків в Україні. Здійснено аналіз динаміки туристичних потоків з урахуванням сезонної хвилі. Особлива увага приділена в'їзному та виїзному туризму. Проведено перспективні кварталні розрахунки кількості туристів.

Ключові слова: туристичні потоки, сезонна хвиля, виїзний туризм, в'їзний туризм, прогноз.

Starysh S. O., Mylashko O. H. *The statistical observation of tourist flows in Ukraine is carried out. The dynamics of tourist flows is analyzed taking into account the seasonal wave. Particular attention is paid to inbound and outbound tourism. Prospective quarterly estimates of the number of tourists were made.*

Keywords: *tourist flows, seasonal wave, outbound tourism, inbound tourism, forecast.*

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Стариш, С. О. Аналіз тенденцій в'їзного та виїзного туризму з урахуванням сезонної хвилі [Текст] / С. О. Стариш, О. Г. Милашко // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 9. Частина I – Одеса, ОНЕУ. – 2023. – С. 60 – 65.

Туризм – одна з найбільш динамічних галузей світової економіки, яка має значний вплив на соціальний та економічний розвиток країни. Туризм є важливою галуззю для багатьох країн, включаючи Україну. В останні роки бачимо зростання кількості туристів, які відвідують Україну, але ця кількість неоднаково розподілена протягом року. Сезонність туризму є характерною для більшості країн, і це може мати вплив на туристичну індустрію та економіку країни в цілому. У зв'язку з цим, метою цього дослідження є аналіз тенденції туристичних потоків з урахуванням сезонної хвилі в Україні.

Тема аналізу туристичних потоків з урахуванням сезонної хвилі залишається актуальною і важливою в сучасному світі. Розуміння тенденцій у туристичній галузі та прогнозування сезонних змін є

необхідними для ефективного управління туристичними ресурсами, розвитку інфраструктури та планування маркетингових кампаній. Такий аналіз допомагає організаціям виокремити пікові та нестабільні періоди, адаптувати послуги до потреб різних сезонів і ефективно використовувати ресурси для залучення більшого числа туристів. Крім того, зрозуміння сезонних тенденцій дозволяє врахувати популярні напрямки та маршрути, а також сприяє розвитку нових туристичних продуктів та розширенню географії туристичного руху. Аналіз туристичних потоків з урахуванням сезонної хвилі є важливим інструментом для створення стійкої та прибуткової туристичної індустрії, а також підтримки сталого розвитку регіонів.

Багато вітчизняних та зарубіжних вчених вивчають проблеми, пов'язані з туризмом. Досліджується вплив пандемії на розвиток туризму в Україні та світі [1], вивчається інфраструктура туризму [2], здійснюється кількісний аналіз характеристик туристичних потоків. Проте замало уваги приділяється вивченню сезонності в туризмі та перспективним розрахункам кількості туристів різних категорій з урахуванням сезонної хвилі.

Представлене дослідження присвячене в'їзному та виїзному туризму.

В'їзний туризм – це вид туризму, в якому туристи відвідують інші країни або регіони та проживають там упродовж певного часу. Цей вид туризму може включати в себе відвідування культурних пам'яток, музеїв, галерей, парків, курортів та інших туристичних об'єктів.

Для дослідження тенденції туристичних потоків з урахуванням сезонної хвилі, було зібрано дані про кількість туристів, які прибули в Україну кожного кварталу з 2019 по 2021 рік. Був розрахований індекс сезонності за допомогою аналітичного вирівнювання, а також складений прогноз на 2022 рік.

У табл. 1 представлено поквартальні значення рівнів туристичних потоків в Україні за 2019-2021 рр. та проміжні розрахунки для обчислення індексів сезонності.

Таблиця 1

Динаміка кількості туристів, які прибули в Україну

Рік і квартал	У, млн. осіб	t	t ²	ΣYt	Ŷ	I _i , %
2019 р. I	1,30	-5,5	30,25	-7,15	2,098	61,96
II	2,60	-4,5	20,25	-11,7	2,012	129,22
III	4,00	-3,5	12,25	-14	1,926	207,68
IV	2,10	-2,5	6,25	-5,25	1,840	114,13
2020 р. I	0,55	-1,5	2,25	-0,83	1,754	31,36
II	0,75	-0,5	0,25	-0,38	1,668	44,96
III	1,50	0,5	0,25	0,75	1,582	94,82
IV	0,90	1,5	2,25	1,35	1,496	60,16

Продовження таблиці 1

2021 р. I	0,70	2,5	6,25	1,75	1,410	49,65
II	1,20	3,5	12,25	4,2	1,324	90,64
III	2,50	4,5	20,25	11,25	1,238	201,95
IV	1,40	5,5	30,25	7,7	1,152	121,54
Усього	19,50	0	143	-12,3	19,5	1200

Джерело: складено автором на основі [3]

Розраховано індекси сезонності за формулою (1):

$$I_i = \frac{y_i}{\hat{y}} \cdot 100; \quad (1)$$

де y_i – фактичні рівні,

\hat{y} – вирівняні рівні на основі лінійної тенденції за формулою: $\hat{Y} = a_0 + a_1 t$.

Обчислено параметри моделі на основі методу найменших квадратів та за умовою, що $\sum t = 0$:

$$a_0 = \frac{\sum Y}{n} = \frac{19,500}{12} = 1,625 \text{ млн. ос.}$$

$$a_1 = \frac{\sum Yt}{\sum t^2} = \frac{-12,3}{143} = -0,086 \text{ млн. ос.}$$

Отримано рівняння прямої:

$$\hat{Y} = 1,625 + (-0,086) \cdot t$$

Отже, на основі лінійної тенденції можна стверджувати, що в середньому щоквартально кількість туристів за аналізований період зменшувалася на 86 тис. осіб. При цьому середня квартальна кількість туристів складала 1,625 млн. ос.

Далі розраховано для кожного кварталу середні індекси сезонності за формулою середньої арифметичної простої:

$$\bar{I}_1 = \frac{142,96}{3} = 47,65 \%$$

$$\bar{I}_2 = \frac{264,82}{3} = 88,27 \%$$

$$\bar{I}_3 = \frac{504,45}{3} = 168,15 \%$$

$$\bar{I}_4 = \frac{295,83}{3} = 98,61 \%$$

На рис. 1 продемонстровано сезонну хвилю рівня в'їзного туризму.

Рис. 1. Сезонна хвиля рівня в'їзного туризму.

Джерело: складено автором на основі [3]

За результатами аналізу було виявлено, що у I кварталі кількість туристів менше середнього на 52,35%, у II кварталі – 11,37%, у III кварталі більше на 68,15% та у IV менше на 1,39%.

Було виявлено, що тенденція туристичних потоків в Україні має сезонну хвилю, з піковим сезоном у 3 кварталі. У ці місяці спостерігається значний приріст кількості туристів в порівнянні з іншими місяцями року.

Виїзний туризм є однією з ключових галузей сучасної туристичної індустрії. Ця форма туризму включає подорожі людей за межі їхньої звичайної місцевості або країни з метою відпочинку, розваг, пізнання нових культур та отримання нових вражень. Він набуває все більшої популярності завдяки розвитку транспортних засобів, зменшенню вартості подорожей та зростанню свідомості про різноманітність світу. Люди все частіше вирушають у відпустки, подорожуючи в інші країни або континенти, щоб насолодитися новими місцями, культурою, кухнею та природою.

На рис. 2 продемонстровано динаміку рівня виїзного туризму з 2015 по 2020 роки. За результатами аналізу було виявлено, що кількість виїзних туристів з України в останні роки поступово зростала до пандемії.

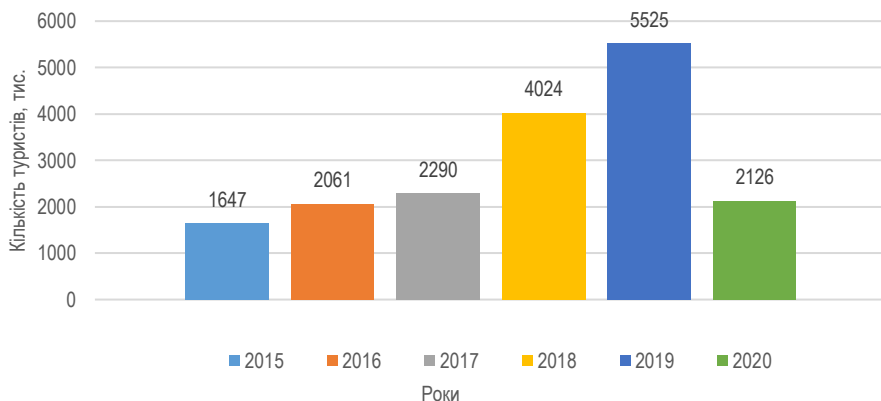

Рис. 2 Динаміка кількості виїзних туристів

Джерело: складено автором на основі [3]

За період 2016-2019 роки кількість виїзних туристів у середньому щорічно збільшувалась на 866 тис. осіб, а з 2019 по 2020 роки кількість зменшилася на 3399 тис. осіб або на 61,5%. Ця тенденція пояснюється пандемією COVID-19. Також спостерігається збільшення кількості туристів, які відвідують країни Європи та Азії та країни з розвинутою інфраструктурою туризму, такі як Єгипет, Туреччина та Таїланд.

Таким чином, аналіз тенденцій туристичних потоків з урахуванням сезонної хвилі є важливим інструментом для туристичної індустрії та влади країни. Він дозволяє вчасно реагувати на зміни в попиті та пропозиції, розробляти ефективну туристичну політику, залучати інвестиції та підтримувати сталість розвитку туристичної галузі в країні. Аналіз туристичних потоків з урахуванням сезонної хвилі дозволяє з'ясувати, як змінюється кількість туристів в різні періоди року. Це може бути корисною інформацією для туристичних організацій, готелів, ресторанів та інших суб'єктів туристичної галузі. За допомогою такого аналізу можна визначити пікові та нестабільні періоди, коли попит на послуги є найвищим або найнижчим.

Кліматичні умови грають важливу роль у формуванні сезонної хвилі в'їзного туризму. Багато людей шукають туристичні напрямки з приємною погодою, теплим кліматом або можливістю насолодитися пляжем та водними розвагами. Це може призводити до пікових періодів туристичного попиту у літні місяці або в зимовий сезон для гірськолижних курортів.

Сезонна хвиля в'їзного туризму є важливим аспектом, який впливає на зміну попиту та потоків туристів у різні періоди року. В багатьох країнах і регіонах спостерігається явна залежність від сезонності, коли певні періоди є більш популярними для відвідування, тоді як у інші періоди туристичний рух може зменшуватися. Сезонна хвиля в'їзного туризму має як позитивні, так і негативні наслідки. З одного боку, вона сприяє розвитку

туристичної індустрії та забезпечує значні економічні вигоди для туристичних пунктів призначення. Пікові періоди виїзного туризму можуть повернути значну кількість туристів, що збільшує популярність і визнання даного місця. Туристичні підприємства, готелі, ресторани та інші послуги можуть зазнавати значного підвищення попиту під час сезонного піку, що приносить їм високі прибутки.

З іншого боку, сезонна хвиля виїзного туризму може створювати проблеми та виклики для туристичних пунктів призначення. Підвищений потік туристів у пікові періоди може призводити до перенавантаження інфраструктури, надмірного забруднення довкілля, проблем з доступністю та цінами на послуги. Крім того, в міжсезоння можуть виникати проблеми з недостатнім заповненням готелів та інших туристичних об'єктів, що може негативно впливати на місцеву економіку.

Аналіз тенденції туристичних потоків з урахуванням сезонної хвилі є важливим інструментом для створення стійкої та прибуткової туристичної індустрії. Він допомагає планувати роботу туристичних підприємств, адаптувати послуги до потреб різних сезонів, розвивати туристичну інфраструктуру та стимулювати туристичний рух у різних напрямках. Крім того, аналіз туристичних потоків з урахуванням сезонної хвилі сприяє розвитку нових туристичних продуктів та розширенню географії туристичного руху.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шикіна О.В. Вплив пандемії COVID-19 на міжнародні готельні мережі / Шикіна О.В. // Економіка та суспільство. – 2022. № 42. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-5>
2. Нездоймінов С. Г. Сучасний розвиток інфраструктури міжнародного круїзного ринку / С. Г. Нездоймінов // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – Одеса : ОНЕУ, 2022. – № 3-4 (292-293). – С. 107-113.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 15.05.2023)
4. Підгорний А.З., Милашко О.Г. Статистика туризму : навч. посібник. Одеса : ОНЕУ, ротاپринт, 2014. 204 с.
5. Статистичний збірник "Розвиток туризму в Україні". – К.: Держстат України, 2022. – 168 с.
6. Статистичне дослідження соціально-економічних і демографічних процесів: Монографія // За заг. ред. к.е.н., доцента Ю.О. Ольвінської. – Київ : ФОРМ-Гуляєва В.М., 2021. – 207 с.